

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 26Co/39/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2514204677
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 08. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Jozef Mačej
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:2514204677.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Jozefa Mačaja a sudcov JUDr. Ľuboslavy Vankovej a Mgr. Matúša Staríčka, v spore žalobcov: 1/ A. B., nar. XX.XX.XXXX, C., D. XXXX/XX, 2/ E. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C., D. XXXX/XX, zastúpení advokátom: JUDr. Jindřich Stoszek, Bratislava, Černyševského 26, proti žalovanému: Trnavská vodárenská spoločnosť, a.s., IČO: 36 252 484, Piešťany, Priemyselná 10, zast. splnomocnencom: Michal Mrva - advokátska kancelária, s.r.o., Bratislava, Trenčianska 38, o 13.323,60 eur a príslušenstvo, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Piešťany zo dňa 27. augusta 2020, č.k. 15C/43/2016-365, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd odvolanie žalobcov proti vyhovujúcej časti (výrok I. a II.) rozsudku súdu prvej inštancie o d m i e t a.

II. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v jeho zamietajúcej časti (výrok III.) a v časti náhrady trov konania (výrok IV.) p o t v r d z u j e.

III. Žalovaný má voči žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Piešťany, ako súd prvej inštancie rozsudkom napadnutým odvolaním, výrokom I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne sumu 953,35 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,50 % ročne zo sumy 731,92 eur za obdobie od 25.10.2013 do zaplataenia a úrokom z omeškania vo výške 8,05% ročne zo sumy 221,43 eur za obdobie od 28.9.2014 do zaplataenia, všetko do troch dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku; výrokom II. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 274,82 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,05% ročne zo sumy 274,82 eur za obdobie od 28.9.2014 do zaplataenia, do troch dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku; výrokom III. vo zvyšnej časti žalobu zamietol a výrokom IV. rozhodol, že žalovaný má voči žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 81,58 %.

2. Svoje rozhodnutie prvoinštančný súd právne odôvodnil aplikáciou ust. § 100 ods. 1, § 107 ods. 1, 2, § 451 ods. 1, 2, § 456, § 517 ods. 2 zákona č. 40 /1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „O.z.“); § 19 ods. 1, 5 a § 20 ods. 4 zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách (ďalej len „ZoVVaVK “), ako aj čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Vecne súd prvej inštancie dôvodil tým, že žaloba žalobcov, ktorou sa domáhali zaplataenia sumy 13.323,60 eur a príslušenstva titulom náhrady za obmedzenie ich vlastníckeho práva, je dôvodná iba čiastočne. Mal preukázané, že žalobcovia boli od 13.12.2012 do 31.5.2014 bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Trnava, katastrálny odbor, okres Trnava, obec F. G., parcela registra „C“ č. 1744/8, trvalé trávnaté porasty

o výmere 1 683 m² a parcela registra „E“ č. 1744/7, (od 12.12.2012 do 31.5.2014) orná pôda o výmere 3 322 m² (ďalej len „nehnutelnosti“). Žalovaný je stavebníkom stavby Splašková kanalizácia Lošonec, ktorá je umiestnená okrem iného aj na nehnuteľnosti žalobcov. Stavbu povolil OÚŽP Trnava rozhodnutím zo dňa 6.12.2004, rozhodnutím OÚŽP Trnava zo dňa 18.8.2010 a zo dňa 18.2.2011 bolo žalovanému vydané povolenie na užívanie uvedenej vodnej stavby v skúšobnej prevádzke do 31.12.2010 a dňa 5.12.2012 bolo vydané rozhodnutie na užívanie predmetnej vodnej stavby v skúšobnej prevádzke do 31.12.2014. Žalovaný užíval v predmetnom období nehnuteľnosti bezplatne a bez nájomnej zmluvy, z dočasného povolenia na užívanie uvedenej stavby nie je možné ani vyvodiť existenciu vecného bremena, čím žalovanému vzniká bezdôvodné obohatenie na úkor žalobcu o sumu, ktorá predstavuje všeobecnú hodnotu obvyklého a primeraného nájomného za tieto pozemky. Žalobcovia v žalobe vychádzali z hodnoty nájomného stanovenej konateľom spoločnosti CASMAR s.r.o. vo výške 6 eur. Z takto stanovenej sumy nájomného súd prvej inštancie však nemohol vychádzať vzhľadom na absenciu dôvodov a námietky žalovaného, ktorý takto určenú výšku spochybnil. Na návrh žalovaného súd nariadil znalecké dokazovanie a zo znaleckého posudku č. 101/2019 Ing. Juraja Sedláčka vyplynulo, že žalobcovia boli stavbou „ Splašková kanalizácia Lošonec “ umiestnenou na ich pozemkoch, obmedzením existenciou ochranného pásma okolo výtlačného kanalizačného potrubia, ktorá je určená na 3,11 m. Obmedzenie využitia pozemkov tvoriacich pôvodnú parcelu KN-C č. 1744/8 tak tvorí plocha 304 m² a obmedzenie využitia pozemkov tvoriacich pôvodnú parcelu KN-E č. 1744/7 tvorí plocha 269 m², celkový nájom za posudzované obdobie za oba pozemky za obdobie 13.12.2010 do 31.5.2014 určil vo výške 1.938,80 eur, ktorú výšku vypočítanú znalcom považoval za primeranú a proti jeho záverom žiadna zo strán nenamietala. V konaní bolo preukázané, že na nehnuteľnostiach, ktoré sú vo vlastníctve žalobcov, a ktoré užíva žalovaný, nebola uzatvorená nájomná zmluva ani zmluva o zriadení vecného bremena. Konštatoval, že ust. § 20 ods. 1 ZoVVAVK nie je formulované ako vecné bremená, v tomto ustanovení výslovne označenie verejnoprávnych obmedzení ako vecných bremien absentuje, tieto verejnoprávne obmedzenia podľa citovaného ustanovenia nemožno automaticky ex lege považovať za vecné bremená. Pokiaľ ide o výšku bezdôvodného obohatenia, poukázal na judikatúru týkajúcu sa náhrady bezdôvodného obohatenia vzniknutého užívaním zastavaného pozemku na úkor vlastníka pozemku, z ktorej vyplýva, že výpočet výšky bezdôvodného obohatenia sa rovná výške obvyklého nájomného v danom mieste a čase za porovnateľný pozemok (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 4Cdo 52/2009). V rozhodnom období 13.12.2010 - 31.12.2014 zaberajú žalovaný pozemky parc. reg. „C“ č. 1744/8 a v období od 12.12.2012 - 31.12.2014 aj pozemky parc. reg. „E“ č. 1744/7 v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobcov, za sporné obdobie sa s nimi nijako právne nevyrovnal, preto nebol dôvod konštatovať iný záver, ako ten, že sa bezdôvodne obohatil na úkor žalobcov. V prípade bezdôvodného obohatenia vzniknutého z protiprávneho stavu nejde o jednorazové právo, ale právo, ktoré vzniká v súvislosti s protiprávnym stavom (okupácia) a ten je pretrvávajúci. Skutočnosť, že právní predchodcovia žalobcov sa svojich práv nedomáhali, resp. že stavba bola zrealizovaná a daná do užívania pred samotným nadobudnutím vlastníckeho práva žalobcami nemôže mať žiadny vplyv na pretrvávajúci protiprávny stav. Taktiež nie je možné skonštatovať že by právoplatné stavebné povolenie, povolenie na vodnú stavbu, alebo povolenie na užívanie vodnej stavby v skúšobnej prevádzke založilo akékoľvek užívacie právo k cudziemu pozemku. Žalobcom ako solidárnym veriteľom vznikol voči žalovanému za obdobie od 13.12.2010 do 31.5.2014 (parc. reg. „C“ č. 1744/8) a obdobie od 12.12.2012 - 31.12.2014 (parc. reg. „E“ č. 1744/7) nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov žalobcov bez právneho dôvodu v celkovej výške 1.376,29 eur, nakoľko však žalovaný v priebehu konania vzniesol námietku premlčania musel sa ňou zaoberať. Pri práve na vydanie bezdôvodného obohatenia je O.z. v § 107 stanovená kombinovaná premlčacia doba, a to subjektívna a objektívna; začiatok plynutia je pri každej z nich upravený odlišne. Začiatok plynutia objektívnej premlčacej lehoty (ktorá uplynie za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo), nastáva na základe objektívnej skutočnosti bez akejkoľvek závislosti na subjektívnej vedomosti oprávneného o bezdôvodnom obohatení. Pri subjektívnej premlčacej dobe zákon stanovuje, že právo sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca 1/ sa najneskôr 17.2.2011 dozvedel, že cez jeho pozemky parc. reg. „C“ č. 1744/8 vedie splašková kanalizácia Lošonec, a výzvou zo dňa 17.2.2011, doručenou žalovanému dňa 24.2.2011, vyzval žalovaného na dohodu formou vysporiadania. Dňa 17.2.2011 žalobca 1/ vo vzťahu k pozemkom parc. reg. „C“ č. 1744/8 disponoval všetkými skutkovými okolnosťami, z ktorých mohol usúdiť, že žalovaný bez právneho dôvodu užíva jeho pozemok a tým sa na jeho úkor bezdôvodne obohacuje. Najneskôr 17.2.2011 teda žalobcovi 1/ začala plynúť dvojročná subjektívna premlčacia doba ohľadne pohľadávky vzniknutej z bezdôvodného obohatenia za neoprávnené užívanie pozemkov parc. reg.

„C“ č. 1744/8 a v prípade nárokov vzniknutých do 26.6.2014 (nakoľko pre tieto plynie premlčacia doba samostatne za každý deň neoprávneného užívania) táto dvojročná subjektívna premlčacia doba uplynula ešte pred uplatnením nároku žalobou dňa 27.6.2014. Nakoľko vlastnícke právo k parc. reg „E“ č. 1744/7 žalobcovia nadobudli až 12.12.2012, ku dňu podania žaloby, t.j. 27.06.2014, nemohla uplynúť vo vzťahu k bezdôvodnému obohateniu týkajúcemu sa tejto parcely ani len dvojročná subjektívna lehota, a logicky ani 3-ročná objektívna. Je potom zjavné, že nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia z neoprávneného užívania časti parc. reg „E“ č. 1744/7 za obdobie od 12.12.2012 - 31.5.2014, tak ako vyplýva zo znaleckého dokazovania vo výške 423,84 eur (117,74 eur /1.1.2013-31.05.2014/ + 284,60 eur /1.1.2013 -31.12.2013 + 21,50 eur/ 12.12.2012 - 31.12.2012) sa nemohol premlčať, nakoľko subjektívna ani objektívna doba ku dňu podania žaloby neuplynula. Ako objektívna tak aj subjektívna lehota vo vzťahu k pozemkom parc. reg. č. 1744/7 mohla začať plynúť najskôr 12.12.2012, preto začiatok ich plynutia nebolo potrebné skúmať podrobnejšie, na výsledok sporu v tejto časti by to nemalo žiadny vplyv. Pre každého aktívne solidárneho veriteľa - žalobcu 1/ a žalobcu 2/ plynie premlčacia doba samostatne. V prípade žalobcu 2/ z vykonaného dokazovania nevyplývajú skutočnosti, z ktorých by bolo možné usudzovať, že subjektívna premlčacia doba žalobcovi 2/ začala plynúť a aj mu uplynula v rámci objektívnej 3 ročnej plynúcej samostatne pre každý deň bezdôvodného obohatenia získaného neoprávneným užívaním pozemku parc. reg. „C“ č. 1744/8, a preto pohľadávka žalobcu 2/ sa premlčala v 3-ročnej objektívnej premlčacej dobe, od kedy k bezdôvodnému obohateniu došlo. Platí potom, že 3-ročná premlčacia doba žalobcovi 2/ uplynula vo vzťahu k bezdôvodnému obohateniu, ku ktorému došlo do 26.6.2011 t.j. viac ako 3 roky pred uplatnením nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia na súde dňa 27.6.2014, keď podmienky na aplikáciu 10-ročnej objektívnej premlčacej doby v danom prípade neboli splnené. Preto súd zaviazal vo výroku I. žalovaného zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne sumu 953,35 eur a vo výroku II. žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 274,82 eur ako nepremľčanú časť nároku žalobcu 2/ za obdobie od 27.6.2011 do 26.6.2012. Vo zvyšnej časti uplatnenej istiny súd žalobu ako nedôvodnú zamietol vo vzťahu k nárokom uplatneným žalobcom 1/ do 26.6.2012 a žalobcom 2/ do 26.6.2011 z dôvodu vznesenej námietky premlčania, a vo vzťahu k nárokom za obdobie uplatnené žalobcom 1/ od 27.6.2012 a žalobcom 2/ od 27.6.2011 z dôvodu nepreukázania výšky bezdôvodného obohatenia prevyšujúceho sumu 953,35 eur v prípade oboch žalobcov a sumu 274,82 eur v prípade žalobcu 2/ za obdobie od 27.6.2011 do 26.6.2012, keď znalecké dokazovanie preukázalo, že sumy uplatnené žalobcami za uvedené obdobia boli neprimerané. Súd nevykonal dokazovanie znaleckým posudkom č. 74/2019 vypracovaným Ing. Fuzákom, ako aj výsluchmi znalcov Ing. Juraja Sedláčka a Ing. Fuzáka považujúc takéto dokazovanie za nadbytočné a nevhodné, pričom žalobca predmetné dôkazné prostriedky navrhoval vykonať predovšetkým na preukázanie skutočností, ktoré sa netýkali predmetu konania (bezdôvodného obohatenia za obdobie do 13.12.2010 - 31.5.2014), ale skutočností týkajúcich sa rozšírenia žaloby, ktorá mu však na pojednávaní dňa 2.7.2020 uznesením súdu nebola pripustená s ohľadom na výsledky doterajšieho dokazovania, ktoré by nebolo možné použiť v konaní o zmenenej žalobe. Vzhľadom k omeškaniu žalovaného súd priznal žalobcom aj zákonný úrok z omeškania v zmysle § 3 nariadenia vlády 87/93 Z.z., keď bolo preukázané, že žalovaný bol vyzvaný na plnenie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 1.10.2010 do 1.10.2013, dňom 24.10.2013 tak bol žalovaný povinný plniť a 25.10.2013 sa dostal do omeškania, teda od uvedeného dňa žalobcom patrí nárok na úroky z omeškania zo sumy 731,92 (preukázaná pohľadávka na vydanie bezdôvodného obohatenia, nepremľčaná a splatná ku dňu 24.10.2013). Vo vzťahu k zvyšnej časti solidárne priznaného nároku žalobcov 1/ a 2/ vo výške 221,43 eur, ohľadom ktorej dlžníka už žalobcovia žiadnym spôsobom na plnenie nevyzývali, splatnosť nastala až deň po doručení žaloby žalovanému t.j. dňa 27.09.2014, takže dňom 28.09.2014 sa dostal do omeškania. Nakoľko žalobcovi 2/ bola priznaná aj nepremľčaná časť nároku za obdobie 26.6.2011 - 27.6.2012 vo výške 274,82 eur pričom žalobca 2/ ani ohľadne tejto časti nároku už žiadnym spôsobom žalovaného na plnenie nevyzýval, splatnosť nastala až deň po doručení žaloby žalovanému t.j. dňa 27.9.2014 a dňom 28.9.2014 sa žalovaný dostal voči žalobcovi 2/ ohľadom uvedenej sumy do omeškania.

4. O nároku na náhradu trov konania rozhodol prvoinštančný súd podľa § 255 ods. 2 C.s.p. vychádzajúc z pomeru úspechu vo veci.

5. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podali žalobcovia v celom rozsahu odvolanie. Namietali nesprávnosť postupu súdu prvej inštancie, ktorý mal pripustiť ich zmenu žalobného petitu a priznať im náhradu za obdobie do roku 2019 v celom rozsahu, ako aj nárok na náhradu trov konania. Uviedli, že žalobu a rozsah obdobia, za ktorý požadujú od žalovaného náhradu museli formulovať k obdobiu uplatneného nároku a nemohli ju požadovať do budúcnosti, pričom nemohli predpokladať prietahy

v konaní. Považovali za rozumné upraviť svoju žalobu vzhľadom na obsah znaleckého dokazovania zameraného na objektivizáciu výšky náhrady. Na výzvu súdu naformulovali znalci otázky, kde požadovali stanoviť hodnotu výšky trhového nájomného za nájom nehnuteľností za obdobie rokov 2010 až do termínu vypracovania znaleckého posudku v roku 2018. Súd prvej inštancie nariadil znalecké dokazovanie, v ktorom však nerešpektoval návrh žalobcov na časový rozsah ustálenia náhrad, čo následne aj namietali vo vyjadrení k znaleckému posudku, upresnili vecný základ žaloby čo do časového rozsahu a žiadali, aby súd uložil znalcom vypracovať dodatok na určenie ceny nájmu až do roku 2019, pretože znalec vypracoval posudok len za obdobie rokov 2010 až 2014. Súd prvej inštancie ich podanie vyhodnotil ako zmenu žaloby, vyzval ich na doplnenie podania, na základe ktorej výzvy upravili text návrhu v tom zmysle, že požadujú žalobou uplatnenú istinu vo výške 13.323,60 eur za obdobie od 13.12.2010 do 14.8.2019 s tým, že petit návrhu upravia podľa doplneného znaleckého dokazovania. Sám znalec konštatuje, že v roku 2017 došlo k podstatnej zmene územnoplánovacej dokumentácie v dotknutom území, čo má značný vplyv na všeobecnú hodnotu pozemkov a tým aj hodnotu nájmov. Za tejto situácie im nezostávalo iné, ako založiť do spisu ako dôkaz znalecký posudok znalca Ing. Fuzáka č. 74/2019, ktorý návrh na vykonanie tohto dôkazu ale súd zamietol, teda neakceptoval ani ich návrh na doplnenie znaleckého posudku súdom pribratého znalca, ani ich návrh na vykonanie dôkazu nimi predloženého znaleckého posudku. Súd prvej inštancie zmenu petitu nepripustil a odkázal ich na podanie samostatného žalobného návrhu, hoci vo veci 5C/240/2014 sudca OS Piešťany v obdobnej veci ich návrh akceptoval, uložil znalcom vypracovať znalecký posudok na výšku náhrady k aktuálnemu stavu, pripustil zmenu petitu žaloby, vo veci rozhodol a rozsudok je aj právoplatný. Poukazujú na neefektívnosť sudcom zvoleného postupu, ktorý neodôvodnene vyvolal potrebu ďalšieho súdneho sporu medzi rovnakými účastníkmi z rovnakého právneho titulu, len za iné obdobie, pričom poukazujú na nepriaznivý zdravotný stav odvolateľa a nutnosť vynaloženia ďalších nákladov na dokazovanie. Nestotožňujú sa s právnym názorom okresného súdu prezentovaným v rozhodnutí o nepripustení zmeny petitu a zamietnutí návrhu na vykonanie dôkazu znaleckého posudku vypracovaného vo veci 5C/240/2014, ktorý by mohol slúžiť ako podklad pre rozhodnutie o upravenom petite, keď súd nepostupoval v súlade s čl. 17 C.s.p. Súd tiež pochybil, keď akceptoval námietku premlčania vznesenú žalovaným, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi a to vzhľadom na okolnosti prípadu, najmä na prieťahy v konaní, ktoré žalobcovia nezavinili, a kvôli ktorým došlo k premlčaniu v dôsledku nepripustenia zmeny petitu, poukázali pritom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 3Cdo 441/2013, podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 O.z.). Táto zásada sa vzťahuje aj na uplatnenie námietky premlčania. Navrhli napadnutý rozsudok zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie s tým, aby súd pripustil zmenu petitu žaloby a po doplnenom dokazovaní o nej rozhodol.

6. Žalovaný vo vyjadrení k podanému odvolaniu uviedol, že žalobcovia nepreukázali ako a v akom rozsahu sú obmedzení v užívaní nehnuteľnosti. Žiadal súd prvej inštancie o znalecké dokazovanie na zodpovedanie týchto otázok, pretože tak by súd prvej inštancie musel dospieť k záveru, že stavba „Splašková kanalizácia Lošonec“ je umiestnená v ochrannom pásme cestnej komunikácie č. 1290 cesta 3. triedy, kde v zmysle zák. č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách hranicu cestných ochranných pásiem určujú zvislé plochy vedené po oboch stranách komunikácie vo vzdialenosti 20 metrov od osi vozovky 3. triedy. To znamená, že časti parc. č. 1744/8 a 1744/7 už pri uzatváraní kúpnych zmlúv boli v ochrannom pásme cestnej komunikácie, na ktoré sa vzťahuje vykonávací predpis vyhl. č. 35/1984 Zb. Už ustanovený znalec konštatoval, že počas miestnej obhliadky sa informoval u žalobcu o spôsobe využívania dotknutých pozemkov v rokoch 2011 až 2014 a žalobca 1/ mu povedal, že dotknuté pozemky boli v tomto období prevažne zarastené náletovými drevinami a kríkmi a neboli hospodársky využívané. Poukázal na zásadu *lex specialis derogat legi generali*, pričom ZoVVAVK je osobitným zákonom upravujúcim v § 20 ods. 4 primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti. Ak by v tomto spore súd nezohľadnil vyššie uvedenú zásadu, že osobitný zákon má prednosť pred všeobecným zákonom, došlo by k precedensu, ktorý by mal za následok enormné zvýšenie nákladov distribúcie vody a odvádzania odpadových vôd všetkým vodárenským spoločnostiam na Slovensku. Navrhol rozsudok zrušiť a vec vrátiť prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie, v ktorom doplní znalecké dokazovanie a vec posúdi podľa osobitného zákona.

7. Žalobcovia v odvolacej replike zotrvali na dôvodoch podaného odvolania, keď podľa nich súd prvej inštancie pochybil iba v rozsahu ohraničujúcom ich nárok, t.j. nepripustil zmenu petitu návrhu a prihliadol k námietke premlčania žalovaného. Pokiaľ ide o námietku žalovaného týkajúcu sa skutkového stavu veci,

využitia a stavu nehnuteľností, poukázali na presvedčivé odôvodnenie súdu prvej inštancie uvedené v napadnutom rozsudku.

8. Žalovaný v odvolacej duplike považoval vznesenú námietku premlčania za dôvodnú, právo žalobcov na primeranú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva nespochybňoval, avšak uplatnenie nároku na túto náhradu bolo obmedzené lehotami a žalobcovia si uplatnili nárok na primeranú náhradu až po lehote stanovenej zákonom (§ 20 ods. 4 ZoVVAVK), ako aj po uplynutí všeobecnej premlčacej lehoty.

9. V priebehu odvolacieho konania žalovaný podal vo veci ďalšie vyjadrenie, v ktorom poukazoval na vady v právnych úvahách prvoinštančného súdu a podrobne rozoberal jednotlivé odseky odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, s ktorými vyjadroval nesúhlas. Vytkol prvopinštančnému súdu nesprávne právne posúdenie vecí, opätovne poukazujúc na nerešpektovanie vzťahu medzi všeobecnou a osobitnou právnou úpravou, t.j. vzťahu medzi O.z. a ZoVVAVK, ktorý má na prípad žalobcu aplikačnú prednosť. S tým súvisí aj právo žalobcu uplatniť si náhradu voči prevádzkovateľovi vodnej stavby v prekluzívnych lehotách. Žiadal napadnuté rozhodnutie zrušiť ako nezákonné.

10. Odvolací súd rozsudkom zo dňa 26. októbra 2021 č. k. 11Co/88/2020-434 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie výrokom I. odvolanie žalobcov proti výroku I. a II. rozsudku súdu prvej inštancie odmietol; výrokom II. napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v jeho zamietajúcom výroku III. a výroku IV. o trovách konania potvrdil a výrokom III. žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

11. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. apríla 2023 č. k. 5 Cdo/29/2022-487 bol rozsudok odvolacieho súdu zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie z dôvodu, že v priebehu odvolacieho konania bolo doručené odvolaciemu súdu vyjadrenie žalovaného zo dňa 28.4.2021, ktoré odvolací súd nedoručil žalobcom (pozn. odvolací súd dáva do pozornosti, že sa jednalo o vyjadrenie žalovaného k nároku uplatnenému žalobcami, ako aj k vybraným odsekmi odvolaním napadnutého rozsudku; ktoré vyjadrenie podal žalovaný po svojej duplike k replike žalobcov, ktorá reagovala na vyjadrenie žalovaného k odvolaniu žalobcov) a žalobcovia tak nemali možnosť dozvedieť sa o tomto podaní žalovaného, prípadne sa k nemu vyjadriť, pretože sa o ňom dozvedeli až z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu čím došlo k porušeniu práva žalobcov na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru a tým k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f/ C.s.p. Odvolací súd, viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.), sa vysporiadal s tým, kvôli čomu mu vec zrušil a vrátil Najvyšší súd Slovenskej republiky

12. Ako už odvolací súd uviedol vo svojom ostatnom rozhodnutí (rozsudok zo dňa 26. 10.2021 č. k. 11Co/88/2020-434), v predmetnej veci súd prvej inštancie rozhodol o žalobe jednak jej čiastočným vyhovením, výrokom I. a II.; jednak jej čiastočným zamietnutím, výrok III. a nakoniec rozhodnutím o náhrade trov konania, výrok IV. Žalobcovia odvolaním výslovne napadli rozsudok súdu prvej inštancie v celom jeho rozsahu, hoci jeho vyhovujúcou časťou bolo rozhodnuté v ich prospech, teda proti tejto časti (výrok I. a II. rozsudku súdu prvej inštancie) nebolo ich odvolanie subjektívne prípustné. Vychádzajúc z ustanovenia § 386 písm. b) C.s.p., podľa ktorého odvolací súd odmietne odvolanie, ak bolo podané neoprávnenou osobou, bolo preto potrebné odvolanie žalobcov voči označeným výrokom odmietnuť ako podané neoprávnenou osobou a vecne preskúmať len odvolaním napadnutú zamietajúcu časť rozsudku súdu prvej inštancie (výrok III.), ako aj závislý výrok IV. o trovách konania.

13. Odvolacím súdom bolo v ostatnom rozhodnutí taktiež konštatované, a platí to stále, že žalovaný vo svojich vyjadreniach k odvolaniu žalobcov (duplika, ako aj vyjadrenia k vybraným odsekmi odvolaním napadnutého rozsudku) rovnako vyjadroval nesúhlas s napadnutým rozsudkom (a to v jeho vyhovujúcej časti), treba konštatovať, že jeho výhradami sa odvolací súd zaoberať nemohol, keďže nepodal odvolanie, pričom jeho tvrdenia obsiahnuté v jeho podaniach, nie sú spôsobilé vyvolať potrebu prieskumu rozhodnutia vo vyhovujúcej časti (výroky I. a II. rozsudku súdu prvej inštancie).

14. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 C.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 C.s.p.), oprávnenými subjektami – v ktorých neprospech bolo rozhodnutie v napadnutej zamietajúcej časti vydané (§ 359 C.s.p.), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 C.s.p.), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 C.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 C.s.p.)

a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 C.s.p.), s prihladením ex offa na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré ale nezistil (§ 380 ods. 2 C.s.p.), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 C.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 C.s.p.), po preskúmaní správnosti rozhodnutia v intenciách podaného odvolania dospel k záveru, že odvolanie žalobcov čo do výroku III. nie je dôvodné, pretože napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny.

15. Odvolací súd nemal dôvod nesúhlasíť s argumentáciou použitou súdom prvej inštancie na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia (tak ako táto - rozumej argumentácia - vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku). U dôvodov predostretých súdom prvej inštancie dostatočne jasne a i objektívne presvedčivo by tak zásadne postačovalo i len konštatovať ich správnosť a odvolať sa na ne (prvá časť ust. § 387 ods. 2 CSP), odvolací súd však aj v tejto konkrétnej veci musí urobiť zadosť tiež povinnosti vyporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 veta druhá C.s.p.) a preto, ale aj pre celkovú úplnosť nad rámec už uvedeného súdom prvej inštancie dopĺňa (§ 387 ods. 2 C.s.p. in fine) nasledovné:

16. Žalobcovia prvou odvolacou námietkou v odvolaní argumentovali nesprávnym postupom súdu prvej inštancie, ktorý mal spočívať v tom, že nepripustil zmenu petitu žaloby ani návrh na vykonanie dôkazu zo znaleckého posudku vypracovaného vo veci 5C/240/2014, hoci by podľa nich mohol slúžiť ako podklad pre rozhodnutie o upravenom petite. Druhá časť odvolacej argumentácie žalobcov vychádza z názoru, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku premlčania ich nároku, keď súd nemal na vznesenú námietku premlčania prihliadnuť pre jej rozpor s dobrými mravmi. Po preskúmaní obsahu podaného odvolania, napadnutého rozsudku i celého spisového materiálu odvolací súd vyhodnotil odvolaciu argumentáciu žalobcov ako nedôvodnú v celom rozsahu.

17. Podľa § 143 ods.1 C.s.p. súd nepripustí zmenu žaloby, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe. V danom prípade súd prvej inštancie uznesením zo dňa 2.7.2020 v súlade s § 143 ods. 1 C.s.p. zmenu žaloby nepripustil a následne konal a rozhodol o pôvodnej žalobe v zmysle ods. 3 toho istého ustanovenia zákona. Pri posudzovaní dôvodnosti odvolania z hľadiska prípadnej vady v procesnom postupe súdu prvej inštancie nemôže odvolací súd preskúmať správnosť úvahy prvoinštančného súdu riešiaceho otázku, či výsledky konania, ku ktorým sa dospelo pred žalobcami navrhnutou zmenou žaloby, môžu alebo nemôžu byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe (por. napr. uznesenie NS SR sp. zn. 2Cdo 161/2011). Z kritéria dostatočnosti výsledkov doterajšieho konania jasne vyplýva značný priestor súdu pri rozhodovaní o ne/pripustení zmeny žaloby a nenárokovaní zmeny žaloby. Žalobcovia mohli svoje upravené nároky uplatniť v novej žalobe s tým, že prípadná premlčacia lehota mohla spočívať v skoršom konaní.

18. V prejednávanej veci prvoinštančný súd najskôr vykonal na návrh strán znalecké dokazovanie na preukázanie nároku uplatneného v zmysle žaloby podanej žalobcami, t.j. na účely určenia výšky obvyklého nájomného za nájom predmetných nehnuteľností za obdobie od 13.12.2010 do 31.5.2014, pričom nemal žiadny dôvod zadávať znalcovi úlohu zistiť výšku obvyklého nájomného aj za ďalšie (budúce) obdobie, pretože toto obdobie nebolo predmetom sporu a znalecké dokazovanie by v takejto časti bolo ničím nepodložené a nehospodárne. Pokiaľ následne, po vykonanom dokazovaní, žalobcovia podali návrh na rozšírenie žaloby a súd prvej inštancie nepripustil zmenu žaloby z dôvodu, že doterajšie výsledky konania by boli zmarené a muselo by sa vykonávať dodatočné dokazovanie, nemožno hovoriť o žiadnom procesnom pochybení, pretože dôkazná situácia takýto postup súdu nevyklúčovala a má nepochybne oporu v zákone. Odhliadnuc od uvedeného však treba opakovane zdôrazniť, že odvolací súd konajúci o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej nie je oprávnený preskúmať správnosť tohto právoplatného procesného rozhodnutia prvoinštančného súdu a argumentácia žalobcov o neefektívnosti postupu súdu je irelevantná. Rovnako irelevantná je námietka, že v inej veci vedenej na tom istom súde akceptoval sudca návrh žalobcov na vypracovanie znaleckého posudku na výšku náhrady k aktuálnemu stavu aj pripustil zmenu petitu žaloby, pretože postupom sudcu v inej veci nie je sudca konajúci o prejednávanej veci nijako viazaný.

19. Druhá časť odvolacej argumentácie žalobcov vychádza z názoru, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku premlčania ich nároku, keďže nemal na žalovaným vznesenú námietku premlčania prihliadať, nakoľko je v rozpore s dobrými mravmi.

20. V zmysle § 3 ods. 1 O.z. výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez ďalšieho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

21. Uvedené vyššie citované ustanovenie zakotvuje všeobecne záväznú zásadu, v zmysle ktorej výkon inak právom daných subjektívnych občianskych práv nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Definícia dobrých mravov nie je v právnom poriadku Slovenskej republiky nikde normatívne upravená. Vo všeobecnosti však ide o pravidlá morálneho charakteru všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Je to v podstate súhrn určitých etických a kultúrnych pravidiel v spoločnosti všeobecne uznávaných. Činnosť namierenú proti takýmto pravidlám možno potom označiť za činnosť proti dobrým mravom. NS SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 137/2003 uviedol, že za právny úkon priečiaci sa dobrým mravom v zmysle § 3 ods. 1 O.z. treba považovať úkon, ktorý je všeobecne neakceptovateľný z hľadiska v spoločnosti prevládajúcich mravných zásad a princípov vzájomných vzťahov medzi ľuďmi. Súlad právneho úkonu s dobrými mravmi treba posudzovať vždy komplexne so zreteľom na konkrétnu situáciu na oboch stranách sporu (nielen osoby vykonávajúcej určité právo, ale aj osoby týmto dotknutej), s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti a nezávisle od vedomia a vôle (zavinenia) toho, kto právo alebo povinnosť vykonáva. V rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 49/1996 NS SR vyslovil, že ust. § 3 ods. 1 O.z. pritom nemá vlastnú priamu normotvornú platnosť - upravuje iba spôsob aplikácie a interpretácie ustanovení, ktoré priamo upravujú právne vzťahy a to aj na základe všeobecných pravidiel morálnej elementárnej slušnosti a tolerancie a morálneho charakteru konajúcich.

22. Podľa uznesenia NS SR sp.zn. 6 Cdo 173/2011 zásada spravodlivej ochrany práv vyplývajúca z § 1 O.s.p. vyžaduje, aby občianske súdne konanie ako celok bolo spravodlivé. Spravodlivosť musí byť vždy prítomná v procese, ktorým sudca interpretuje a aplikuje právo, ako hodnotový činiteľ spoločný všetkým demokratickým právnym poriadkom. Pri zisťovaní a formulovaní odpovede súdu, čo je konkrétnym právom v prejednávanej veci, musí byť tento hodnotový činiteľ rešpektovaný v maximálnej miere. Pre nachádzanie práva je nevyhnutné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu.

23. V konaní stranou sporu opodstatnene vznesenú námietku premlčania voči uplatňovanej pohľadávke nemožno pokladať za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože inštitút dobrých mravov je zákonným inštitútom a prispieva k istote v právnych vzťahoch. Za špecifických okolností však výkon práva namietať premlčanie uplatneného nároku by mohol byť konaním umožňujúcim poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by zánik uplatňovaného nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprímerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas (rozhodnutie Ústavného súdu SR sp.zn. II. ÚS 176/2011-14).

24. Dobrým mravom teda zásadne neodporuje, ak namieta niekto premlčanie práva uplatňovaného voči nemu, nakoľko inštitút premlčania je inštitútom zákonným, a teda použiteľným vo vzťahu k akémukoľvek právu, ktoré sa podľa zákona premlčuje. Ak by však výkon práva namietať premlčanie uplatneného nároku bol len prostriedkom umožňujúcim poškodiť iného účastníka právneho vzťahu, zatiaľ čo dosiahnutie vlastného zmyslu a účelu sledovaného právnou normou by zostalo vedľajšie a z hľadiska konajúceho by bolo bez významu, jednalo by sa tak síce o výkon práva, ktorý je formálne so zákonom v súlade, avšak išlo by o výraz zneužitia tohoto subjektívneho práva (označované rovnako ako šikana) na úkor druhého účastníka, a teda o výkon v rozpore s dobrými mravmi. O konanie vykazujúce znaky priameho úmyslu poškodiť druhého účastníka by však nebolo možné uvažovať z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatneného nároku vyvodzovaný, ale len z konkrétnych okolností, za ktorých bola námietka premlčania tohoto nároku uplatnená. Tieto okolnosti by pritom museli byť naplnené v natoľko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odoprenie práva uplatniť námietku premlčania (por. uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 31. augusta 2004, sp. zn. 25 Cdo 2648/2003).

25. Odvolací súd dospel k záveru, že nebol žiadny dôvod, pre ktorý by výkon práva žalovaného, ktorý vzniesol námietku premlčania, mal byť považovaný za taký výkon práva, ktorý by bol v rozpore s dobrými mravmi a to s prihliadnutím na všetky okolnosti daného vzťahu, opierajúc sa pritom o výsledky vykonaného dokazovania, pričom ani žalobcovia v tomto smere žiadne konkrétne okolnosti, pre ktoré by uplatnenie námietky premlčania žalovaným malo byť v rozpore s dobrými mravmi, nielen nepreukázali ale ani netvrdili. Poukázaním zo strany žalobcov na osobité okolnosti konania - a to prieťahy v konaní, ktoré žalobcovia sami nezavinili, kvôli ktorým malo dôjsť k premlčaniu ich nárokov v dôsledku nepripustenia zmeny žaloby súdom prvej inštancie, žalobcovia nepreukázali žiadne konanie žalovaného v čase vzniesenia námietky premlčania, ktoré by vykazovalo znaky priameho úmyslu žalovaného poškodiť žalobcov, a ktoré by tak mohli zdôvodniť neakceptovanie vznesenej námietky premlčania súdom v danej veci.

26. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené argumenty odvolací súd dospel k záveru o nedôvodnosti podaného odvolania zo strany žalobcov, pričom ďalšie odvolacie argumenty odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej už za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať. I podľa už konštantnej judikatúry súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku strany sporu, ktorá ju nastolila. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty strán sporu (porovnaj napríklad rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 251/04, III.ÚS 209/04, II.ÚS 200/09 a pod.). Preto na ostatnú odvolaciu argumentáciu žalobcov odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

27. S poukazom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v jeho zamietajúcom výroku III. , vrátane vecne správneho výroku o náhrade trov konania (výrok IV.) odvolacími dôvodmi osobitne nenapadnutého, v súlade s ust. § 387 ods. 1,2 C.s.p. ako vecne správny potvrdil.

28. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovení § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 C.s.p. a v odvolacom konaní plne úspešnému žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

29. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je podľa § 421 C.s.p. prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri, ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C.s.p. nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/ (§ 422 ods. 1 C.s.p.).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 C.s.p.).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo, ak do konania vstúpil (§ 426 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Súd poučuje strany o ich práve zvoliť si advokáta a o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C.s.p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C.s.p.).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C.s.p.).